

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS,
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Veneris vigesimâ sextâ mensis
Martii, anno Domini M. DCC. LXXIII.*

M. PETRO-JOSEPHO MACQUER, è Regiâ Scientiarum Academiâ,
Censore Regio, in Horto Regio Chemiæ Professore à Rege desi-
gnato, &c. &c. Doctore Medico, Præfide.

An in Diætâ lacteâ tonicorum usus?

I.

LONGÈ jam à terris fugit exul perfecta, ex omni parte, sanitas; suum quisque habet quoddam morbi genus quasi proprium & perfectissimâ sanitate gaudere dicitur ille quem numerosa minis sequitur malorum cohors; sæpissimè enim ab origine vitiatum homo, è sinu materno prodit, in peregrinis lactis fontibus immergitur vitiatum potius quam à sorde mundandum; morborum itaque mittunt semina vitiosum cibi genus, fasciarum, loricarumque methodus naturæ prorsus infensa; undè felicibus medicinæ armis, ad juvenile illud æquor pervenit, ubi à debacchantibus libidinum morborumque procellis, vix fugit, ostenda cito senectuti mortique victima.

Ex his patet unicum esse Hygieines munus, ut morbos in temperie tanquam in semine latentes, & faciliè excitandos præcaveat; generalia ergo præcepta tradat tantummodò medicinæ illa pars utilissima, sed desertissima; sua cuique debet esse vivendi ratio; cibos autem qui plurimis competunt præscribat diætâ medicatrix; convenit itaque lac pueris, juvenibus, senibus, viris & feminis: suppuratoriâ, scorbuticâ labe, omnique humorum acredine laborantibus: convenit & iis quos minuitur, vexatve rhumatismi vagum genus, arthritisque sæva bacchi venerisque filia, convenit hominibus hæmophthisi, pthisi, quasi à naturâ Damnatîs, hominibus exhaustis & vix digestionis bono utentibus, sed prohi Do

lor! Bonorum fons refilit in nocentes undas, à pravâ ejusdem digestionè inuri mali labem frequentior probat usus; undè eo convertantur medicorum tentamina ut succedat, quam potest, innocuus. Nullum autem præsentius effe tonicis auxilium evincunt ratio & experientia, quod probant insuper lactis natura & analysis.

I.

LAC est humor pinguis subba albacis, nullis ferè odoris dulcisque saporis, in aquo neque acidi neque alkalini quidquam gustus deprehenditur; in animalium mammis fœminarum maximè prægnantium secretus, pefimum autem lætæ virginittatis index.

Lac ex animali sano extractum proprietatibus emulsionem refert, seu oleum cum aquâ mediante mucilagine unitum, ita ut nullum sit arctum olei cum aquâ connubium, undè color opacus, facilis & quasi spontanea decompositio; si per aliquod temporis intervallum aeri exponatur libero, oleosa pars superius ascendit, aquosa salium vehiculum medium tenet, mucilaginea oleosæ crassiori, salineque substantiæ immixta fundum petit, undè ut accurata nobis habeatur lactis analysis, triplex illa substantia seorsim examinanda.

Lac acidis coagulatur, citius quidem vitriolico, deindè nitroso colorem rubrum afferente, postea marino: idem accidit ex alcalinorum spirituorum liquorum miscelâ, sibimet ipsi derelictum acefcit. Si distillationi subjiciatur, apparet tantummodo phlegma quod, urgente distillatione acidulum evadit, dein oleum, cui sal alkalinus volatilis inhæret, remanet substantia carbonacea quæ pulverisfata præfert caracterem salis alkalini fixi; evaporatâ autem solutione oculis sese offert cum sale marino.

Materia butyrea quæ extrahitur ipsamet decompositione duntaxat est oleum dulce, nullius etenim est odoris; ex eo, prudenti distillatione interrogato, prodit aqua lactis odore imprægnata. Aucta vis ignis acidum detegit, deindè oleum cuius tenuitas est in ratione distillationum directâ, in spiritu & aquâ indissolubile, tempore, calore acefcens putrefactionem denique subit.

Substantia caseosa, glutinosa verè est in quâ adest terræ copia sali animalizationis caractere donato unita, referens optimè gluten in farinâ nupèr detectum, in omni regno vegetabili juxta celeberrimum chemicum *Rouelle* in diario Medico hujusce mensis reperiendum.

Serosa pars quæ obtinetur, coagulatâ butyrosâ caseosâque substantiâ continet tenue oleum cum mucilagine unitum, undè latici aquoso miscibile, dissolvitur in fero multiplex salium genus, undè sapidum; adfunt sal alkalinus fixus mineralis, marinus, lactique essentialis: sal alkali fixus probatur eo quod evaporatâ serosâ parte sicque majori gaudens energiâ, viridi colore caruleum violarum syrupum tingat; probatur alkali mineralis quâ si serosæ parti injiciatur acidum vitriolicum efformatur glaucrium sal, si nitrosum, nitrum reverâ cubicum quod carbonibus impositum fusioni producendæ minimè est impar; sal marinum deprehenditur mediante gustu ab omnibus huic sali cognito. Sal essentialis lactis nondum benè exploratum, juxta tamen *D. Rouelle* loco suprâ citato, sal febrifugum sylvii alkalique fixum continens, juxta verò *D. Baumé* cremori tartari analogum, si tamen caracterem acidum excipias; corpus verè est mucosum, undè lactis saccharum nuncupatur, idem est ferè sapor, idem odor quando carbonibus imponitur cognitus sub nomine *caramel*, eadem fermentationis concipiendæ proprietates, ut tartaris comperta, qui populorum omnium moribus obsecuti eo cum liquorem fermentationis præparant. Ea est igitur lactis indoles, analysis, chymicis experimentis probata, quodque omni viventi in hunc modum affert provida semper natura, ut alimentum & medicamentum, ubi maxime puerilem simulat aut revocavit ætatem

morbus longiori temporis spatio depascens, viresque sensim sine sensu exhauiens. Sed ut proficiat digeratur; hoc opus, hic labor. Commune hoc fere omnibus alimentum & medicamentum paucissimis convenit ex ipsius digerendi difficultate.

I I I.

EODEM similique mechanismo deglutiuntur quæcumque ingeruntur, sed pro sua quæque indole digeruntur diversimodè, ut unum semperque eundem effectum producat semper & ubique una & simplex natura. Id omnibus commune ut deglutita in ventriculo, terantur, dividantur, decomponentur, ut deinde in chimaceam dein chilosam materiam coalescant cuiuscumque fuerint quæ digeruntur, naturæ aut prosapiæ. Lactis decompositio facilis & quasi spontanea, at recompositio difficilis & fere nulla, nisi prompta sit & fere subitanea; siquidem, ex prius observatis circa lactis indolem, partium unde componitur, unio fere nulla interse, partibus enim ex se non uniendis oleosis nempe & aquosis sit, unde facilis & prompta acri libero degeneratio, omnium fere corporum liquorumve vitiatum corrumpitur sive ex acidorum fuerint, alkalinarum spirituosorumve familia, quæ fere semper in ventriculo obvia sunt, sive ex parte humorum digestivorum sive suam naturam servant sive, quod frequentius est, alienam degenerando acquisiverint; sive ex variorum alimentorum inter se discrepantium aut etiam repugnantium, in se se invicem diversimode agentium miscellâ, sive ex ipsius ventriculi imbecillitate laxitate, infirmo aut debili tono, sive tandem ex cacochymia biliosa acris, acidæ, inodorosæ in ventriculi cavo nidulantis actione. Hinc ab omni ævo solemnī lege apud medicos institutum est, ut ante omnem lactis usum purgantia imò etiam vomitum clementia prescribantur. Si quod virus humorve peccans in corporis œconomia dominari animadversum fuerit, quam primum idoneis remediis diluatur, dometur, corrigatur, emendetur; secus alimentum optimum & quasi ex naturæ voto prescriptum, non vitam, non sanitatem resituet sed morbos procreabit aut pariet, sed langores, sed mortem denique. Inter lactis usum similiter & prudenter cautum est ut, sin minus solum lac usurpetur, saltem, ipsi analogis & fere similibus principiis constantibus alimentis, si quid necessarium fuerit, suppleatur. Intereaque, lenibus tonicis, roborantibus leni astrictione juvantibus ventriculo tonus, robur concilietur, ut inde quàm promptior, quàm facilior, quàm perfectior fiat lactis coctio digestio, & in nutrimentum cedat numeris omnibus absolutum.

I V.

HANC omnem paginam implent tonica, maxime quæ simul leni amaritie & astrictione donantur; hæc etenim partim volatilem naturam tenerrimam, mobilissimam, spirituosam oleo phlogistæ indolis ut celeb. Cartheuser verbis utar; partem fixam substantiam obtinent vel resinosa, vel gommosa, vel gommeo resinosa saponaceaque naturæ. Substantia autem spirituosæ partibus suis salino spirituosus volatilibus, fibrarum ventriculi tonum leni stimulo excuscit, calorem, circulationem intendit, secretionem promovet, promptior perfectiorque sit digestio ex humorum digestivorum uberiori proventu, fibrisque ventriculi addito robore & actione; fixa interea, quam diximus, substantia salino gummoso resinosa quidquid glutinosum, pingue aut solito, spissius fuerit, potenter incidit, attenuat, dividit, unde nova accedit secretionibus activitas, uberior secretio, humorum deputatio: lac autem his tonico spirituosus mixtum aquosis partibus quidquid acre diluit, oleosis inviscat, unde nulla his jam actio. Hinc toti œconomia animalī pax æquilibrium quoddam ex intimâ principiorum mixtione & solidorum reactione in se se invicem resultans, conciliatur.

Hæc, quæ theoria docet, confirmat experientia rerum magistra. Vernalē etenim

lac præstantius prædicant practici, tunc enim quasi reviviscit natura, opes suas profundit tellus, lacque fit eximiorum quibus turgent plantæ succorum vehiculum. Præ cæteris laudatur lac asinum, caprinum deinde vaccinum forsan, quod cuique obvium; quod enim dat animal non stupidum, non hebes, sed spiritibus fervens, exercitatum, fibrâ gaudens rigidâ, hoc intimâ partium combinatione, tituratione perfectius censerî debet, gratiora etenim roris ad instar effluvia exhalat, maxime si herbâ aromaticâ, tonicâ vescatur animal; qui quidem ros lætificans sedulo servari curat succedorum chorus, continet enim lactis spiritus volatiles, unde levitate pollens, faciliorem promovet lactis digestionem. Hinc forsan egregii effectus quos lac producit quod, distento ubere offert ipsummet animal quasi ostiatim: ubi, benigno hoc rore dives tepens adhuc ebibitur; hinc lac vaccinum ipsum quod in urbibus digeri non posset, rure, his servatis conditionibus, optime digeritur. Hinc aliquando, ubi hominibus ita venere, licitâ aut illicitâ exhaustis, senibus ita effœtis, ut nulla jam functio in ventriculo; juvenili ubere vires redeunt fere ex incantamento, nisi intempestiva venus denuo renascentes frangat.

His observatis fidens in pthisi cum lacte equitationem jussit Angelus Hippocrates: sic felici successu cum lacte immiscetur corticis Peruvianî decoctum, aromaticorum, vulnerariorum infusum, aquæ minerales ipsæ, imo succi plantarum acrium, acidarum etiam, quæ ex folis experimentis chymicis repugnare videntur, sic elixirum vitrioli in dietâ lacte commendat celeb. *de Haën*: spirituosum acidum liquorem *punch* dictum cum lacte usurpare non dubitant Angli; fermentatos haustus cum lacte consociare amavit Sydenhamus; vinum ipsum epotato lacte ex adagio confert, prescribuntque vini quid generosioris, puta Hispanicum, Malvathicum & aliud hujusce modi, quodcumque fuerit, modo sincerum, modo optimum suadent non infirmioris notæ practici.

V.

FRUSTRÂ quis objecerit, tonica lacti maritata nocere ex se & naturâ suâ in plerisque circumstantiis in quibus locum habere potest lac. Nempe ubi grassatur febris arida, solida depascens, ut voluit Galenus quæ vere hæctica est, ubi suppuratoria lues internas partes infestat: in hisce casibus necessario irritant tonica, malum augent & lac additum hæc mala minime precavere potest. Esto. Sed hujusmodi febris hæctica lac requirit non contra indicat & tonica ipsi superaddita minime nocere possunt, siquidem quidquid ipsi acre salsumve fuerit obtunditur & solida potius laxantur quam irritantur; in suppurationibus internis detergunt ulcus, pus per varias secretionum vias eliminant, febrisque, sublatâ causâ tollitur. Dum interea digestionem vires addit hujusmodi mixtio, fit chylus perfectior vitam, sanitatem ubique disseminaturus. quod minime prestare potest absorbentium usus, quæ gravando stomachum digestionem officiant, fluida inspissant, obstructions augent, nisi quid alkalini servant. Hinc eo nomine attenuando fluida, leniter trillando solida, aliquâ ex parte, tonicorum vices gerere possent sed per accedens non ex se & naturâ suâ. Unde concludemus ratione & experientia ducti.

Ergo in Dietâ Lactea tonicorum usus.

Proponebat Parisiis LUDOVICUS DESBOIS DE ROCHEFORT, Parisinus,
Eques, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
A. R. S. H. 1773, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.